

Domácí násilí na seniorech – průzkum na Praze 5

listopad/prosinec 2012 a 1. polovina ledna 2013

Průzkumu se zúčastnilo celkem 112 respondentů ve věku 60 let – 75+, z toho 78 žen a 34 mužů. 108 respondentů odpovědělo na tištěné dotazníky a 4 odpověděli přes internetový dotazník. S násilím se nesetkalo 88 respondentů, 3 uvedli, že si nepamatují, 6 si nepřeje odpovědět, tedy v tomto případě je jistá pravděpodobnost, že se s násilím setkali a 15 respondentů odpovědělo, že se s násilím setkalo a také uvedli, jakým způsobem. Více jak 13% respondentů průzkumu se setkalo s některou z forem domácího násilí.

Mezi seniory postiženými domácím násilím je 9 žen a 6 mužů. 4 ženy jsou starší 75 let, 2 ženy jsou ve věku 64 - 71 a 3 ženám je 60 let. 3 muži jsou starší 75 let a tři se pohybují ve věkovém rozmezí 64 - 71 let.

Formy domácího násilí jsou většinou v kombinaci, to znamená, že se objevují formy jak psychického násilí, tak fyzického násilí. U žen se opakovaně objevovalo vyhrožování ublížením na zdraví jim nebo jejich blízkým, pronásledování a vyčkávání před domem, manipulace s majetkem, vyžadování peněz. V menší míře se objevovalo fyzické napadání, zákaz styku s blízkými, 1 respondentka uvedla pokus o pohlavní styk přes odpor. U mužů převažovalo opakované fyzické napadení a vyhrožování ublížením na zdraví jim nebo jejich blízkým, dále ponižování, odpírání jídla a vyžadování peněz.

Respondenti/-ky ve většině neuvedli, v jakém vztahu jsou s násilnou osobou, nicméně 2 respondentky uvedly, že žijí ve společné domácnosti s násilníkem a 1 respondentka se s násilnou osobou denně setkává.

3 respondentky sdělily informaci o páchaní domácího násilí Policii, která ve všech případech řešila situaci domluvou násilné osobě. Další respondenti/-ky se s faktem násilí svěřili blízkým, přátelům, lékařům nebo sociálním pracovníkům, 4 se nesvěřili nikomu.

2 muži uvedli důvod zranění svému zdravotníkovi, 2 ženy se na lékaře neobrátily ze strachu, ostatní v této otázce neodpověděli nebo odpověděli, že lékařskou pomoc nevyhledali.

Závěr:

Průzkum organizace proFem o.p.s. realizovaný v období listopad 2012 – leden 2013 v problematice domácího násilí páchaného na seniorech na Praze 5 jednoznačně ukázal, že tento jev reálně existuje. 13% respondentů/-ek ze 112 dotázaných žen a mužů ve věku 60 – 75+ se s domácím násilím setkalo a uvedlo i jeho formy. Formy domácího násilí se objevují v kombinaci fyzického a psychického násilí, nejčastěji uváděnou formou je vyhrožování ublížením na zdraví respondentovi/-ce nebo jejich blízkému, pronásledování, manipulace s majetkem, vyžadování peněz, ponižování. Objevuje se i fyzické napadání, zákaz styku s blízkými osobami, odpírání jídla a jednou se objevil i pokus o pohlavní styk přes odpor.

Výsledek tohoto výzkumu potvrdil procento výskytu jevu domácího násilí, který vyplynul z výzkumu z roku 2012. Tento výzkum byl proveden jako součást studie ekonomických dopadů domácího násilí v České republice, kterou vypracovala a vydala v roce 2012 proFem, o.p.s. Studii ke stažení naleznete na www.profem.cz

O studii

V únoru 2012 byl pro potřeby této studie uskutečněn reprezentativní průzkum na vzorku 3000 žen v ČR ve věku 18–65 let. Respondentky pro průzkum byly vybrány z online panelu na základě kvótových znaků tak, aby výběrový soubor reprezentoval populaci žen ve věku 18–65 let. Kritérii pro výběr vzorku byl věk, velikost místa bydliště a kraj. Data byla sebrána s využitím online dotazníku, protože tato forma je vhodná nejen z hlediska úspory nákladů na tak rozsáhlý průzkum, ale zejména i s ohledem na jeho diskrétní téma. Rovněž v zahraničních průzkumech se pro zvláště osobní témata využívá možnost samovyplnění určité části dotazníku, zatímco ostatní části dotazníku jsou vyplňovány za asistence tazatele. Samovyplňování částí dotazníku, které se týkaly DN, bylo zvoleno i při sběru dat Průzkum kriminality ve Velké Británii r. 2009–10 (British Crime Survey 2009–10). Dotazník Průzkumu kriminality ve Velké Británii r. 2009–1017 byl rovněž hlavním zdrojem informací při formulování dotazníku pro tuto českou studii.

Dotazník měl celkem 22 otázek a zjišťoval:

- podíl žen ohrožených DN v průběhu života
- podíl žen ohrožených DN v posledním roce
- průběh a dopady posledního případu DN
- přítomnost policie
- vyústění případu v soudní jednání
- psychické nebo fyzické zranění a jejich ošetření
- pracovní neschopnost a ztrátu zaměstnání
- finanční hodnotu emocionální újmy
- povědomí o výskytu DN v nejbližším okolí (rodiny, přátel, známých)
- hodnocení otázky dostupnosti péče a efektivní prevence

Z průzkumu vyplynulo, že v ČR čelilo nějaké formě DN od 18. roku věku až do současnosti 40 % žen. V přepočtu na populaci to znamená, že 1,4 milionu žen někdy v životě alespoň jednou zažila DN, kdy se stalo přímo ohroženými oběťmi. DN není téměř nikdy pouze jednorázovou událostí, má svůj vývoj a řadu forem. Potvrzují to i čísla z provedeného průzkumu, z nichž lze odvodit, že v průměru tyto ženy a de facto oběti uvedly čtyři různé formy DN, které se jich v průběhu života přímo dotýkaly. Největší podíl mezi různými formami DN má opakované ponižování, vedoucí k naprosté degradaci až k pocitu bezcennosti. Tuto formu DN prožilo v průběhu života 21 % žen. Druhou nejčastější formou je fyzické napadání, které uvedlo 18 % žen. Na třetím místě se dle počtu žen prožívajících DN objevil sexuální nátlak, např. formu dotyků proti vůli oběti uvedlo 12 %. DN spojené se závažnějším sexuálním ohrožováním, jako nucení k sexu, k němuž nakonec z přinucení došlo, případně až znásilnění pod různými pohrůzkami, uvádí 8 % žen. Ohrožování zbraní, a to i opakovanému, musela čelit 4 % žen. Přímým útokem za použití zbraně byla v průběhu života ohrožena 2 % žen. Z průzkumu dále vyplynulo, že za poslední rok bylo oběťmi DN 11 % žen. Po přepočtu na ženskou populaci v ČR to znamená, že oběťmi DN je ročně přibližně 400 000 žen.